

Justitiedepartementet

Sammanfattning av förslag i lagrådsremissen De brottsbekämpande myndigheternas tillgång till uppgifter om elektronisk kommunikation

Förslagen innebär att de bestämmelser som gör det möjligt för de brottsbekämpande myndigheterna att få uppgifter om elektroniska meddelanden utlämnade till sig enligt lagen om elektronisk kommunikation upphävs och ersätts med en mer rättssäker reglering. Den nuvarande inskränkningen i fråga om tillgång till abonnemangsuppgifter till vissa brott slopas. Det blir även möjligt att inhämta lokaliseringssuppgifter avseende påslagen elektronisk kommunikationsutrustning som inte vid det aktuella tillfället används eller har använts för kommunikation. Terminologin i bestämmelserna om hemlig teleavlyssning och hemlig teleövervakning görs teknikneutral med anledning av den mycket snabba teknikutvecklingen.

En modernare terminologi

Bestämmelserna om hemlig teleavlyssning och hemlig teleövervakning i 27 kap. rättegångsbalken innehåller begreppen telemeddelande, teleadress och telenät, som härrör från den upphävda telelagen. Begreppen används inte i andra sammanhang. En anpassning och modernisering av rättegångsbalkens terminologi föreslås därför. Tvångsmedlen föreslås fortsättningsvis benämnas hemlig övervakning av elektronisk kommunikation och hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation.

Bestämmelserna om utlämnade av uppgifter till de brottsbekämpande myndigheterna i lagen om elektronisk kommunikation ersätts med en mer rättssäker reglering

Enligt nuvarande regler kan de brottsbekämpande myndigheterna få tillgång till uppgifter om elektronisk

kommunikation enligt två parallella regelverk: rättegångsbalken och lagen om elektronisk kommunikation med helt olika krav för utfående.

Bestämmelserna om hemlig teleövervakning omfattar krav på domstolsprövning för beslut om hemlig övervakning. Grundläggande är också att ett beslut om hemlig övervakning måste avse en viss skäligen misstänkt person, att åtgärden är av synnerlig vikt för utredningen och att minimistraffet är fängelse i sex månader. Även lagen om elektronisk kommunikation innehåller bestämmelser som medger utelämnande av historiska övervakningsuppgifter som gäller elektronisk kommunikation. Den lagen medger att de brottsutredande myndigheterna får ut uppgifter direkt från operatörerna utan domstolsprövning, under förutsättning att det är fråga om misstanke om brott för vilket inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i två år.

De bestämmelser som möjliggör ett utlämnande av uppgifter enligt lagen om elektronisk kommunikation föreslås nu upphävas och ersättas med nya bestämmelser i rättegångsbalken och i en ny lag om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet. Den nya regleringen innebär att all inhämtning och användning av trafikuppgifter i en förundersökning föreslås förutsätta tillstånd av allmän domstol till hemlig övervakning av elektronisk kommunikation (se dock nedan om interimistisk beslutanderätt för åklagare). Det innebär vidare att rättegångsbalkens bestämmelser om hantering av överskottsinformation och underrättelse till enskild blir tillämpliga. Inhämtningen ska vara av synnerlig vikt för utredningen och skälen för åtgärden ska uppväga det intrång eller men i övrigt som inhämtningen innebär. Inhämtning ska bara vara möjlig för allvarliga brott. Tillstånd till åtgärden ska ges av domstol. Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden ska utöva tillsyn över inhämtningen. Inhämtningen ska redovisas i regeringens årliga skrivelse om användningen av vissa hemliga tvångsmedel i brottsutredningar.

Det införs en möjlighet för åklagare att i brådskande fall ge interimistiskt tillstånd till hemlig övervakning av elektronisk kommunikation. Ett sådant beslut ska genast anmälas hos rätten, som skyndsamt ska pröva om det

finns skäl för åtgärden. Finner rätten att det har saknats skäl för åtgärden får de inhämtade uppgifterna inte användas i en brottsutredning till nackdel för den som har omfattats av övervakningen.

I underrättelseverksamhet kommer Polisens och Tullverkets möjlighet att hämta in uppgifter om elektronisk kommunikation att regleras i en ny lag. Lagen innebär att övervakningsuppgifter ska få hämtas in om det finns anledning att anta att det utövas, har utövats eller kommer att utövas brottslig verksamhet som innefattar brott för vilket inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i två år. Med brott för vilket inte är föreskrivet lindrigare påföljd än fängelse i två år jämställs enligt en tidsbegränsad bestämmelse vissa brott mot rikets säkerhet. För att inhämtning ska få ske ska åtgärden vara av särskild vikt för att förhindra eller upptäcka den brottsliga verksamheten. Inhämtning får beslutas och genomföras endast om skälen för åtgärden uppväger det intrång eller men i övrigt som åtgärden innebär för den som åtgärden riktar sig mot eller för något annat motstående intresse. Beslut om inhämtning ska fattas av myndighetschefen. Säkerhets- och integritetsskyddsmyndigheten ska underrättas om fattade beslut och utöva tillsyn över inhämtningen. Det införs en reglering av hanteringen av överskottsinformation och bevarande och behandlande av inhämtade uppgifter. Inhämtningen ska redovisas till riksdagen i regeringens skrivelse om användningen av vissa hemlig tvångsmedel. För att inhämtade uppgifter ska få användas i en förundersökning krävs att domstol ger tillstånd till hemlig övervakning av elektronisk kommunikation.

En utökad möjlighet att inhämta uppgifter

Vidare föreslås en möjlighet att inhämta lokaliseringsuppgifter avseende en viss elektronisk kommunikationsutrustning som är påslagen men inte vid det aktuella tillfället används eller har använts för kommunikation. Det blir också möjligt att inhämta uppgift om vilka sådana kommunikationsutrustningar som har funnits i ett visst område. Förutsättningarna ska vara desamma som för inhämtande av uppgifter som rör en

viss kommunikation. De brottsutredande myndigheternas möjlighet att inhämta uppgifter om abonnemang föreslås finnas kvar i lagen om elektronisk kommunikation. Inhämtning föreslås bli möjlig för alla brott, dvs. kravet på att fängelse ska vara föreskrivet för brottet och att det enligt myndighetens bedömning kan föranleda annan påföljd än böter utgår. Slutligen införs utvidgade möjligheter för polisen att få tillgång till bl.a. lokaliseringssuppgifter för efterforskning av försvunna personer om det kan befaras att det föreligger fara för deras liv eller allvarlig risk för deras hälsa.